

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobců: **a) Ing. R. H., b) Ing. J. M.**, obou zastoupených JUDr. Vilémem Urbišem, advokátem se sídlem Dr. E. Beneše 1497/21, Bruntál, proti žalovanému: **Zeměměřický a katastrální inspektorát v Opavě**, se sídlem Praskova 194/11, Opava, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Ing. J. F.**, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 9. 2002, čj. O-62/353/2002, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 3. 2009, čj. 22 Ca 193/2008 - 183,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 3. 2009, čj. 22 Ca 193/2008 - 183, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 9. 9. 2002, čj. O-62/353/2002, zamítl odvolání žalobců a potvrdil rozhodnutí Katastrálního úřadu v Opavě ze dne 28. 5. 2002, čj. OR 266/2001/2, kterým nebylo podle § 8 odst. 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katastrální zákon“), vyhověno návrhu Ing. J. F. ze dne 16. 6. 2001 na opravu chyby v operátu katastru nemovitostí podle § 8 katastrálního zákona, a to zapsání parcely zjednodušené evidence parcelní číslo 1570 o výměře 4770 m², katastrální území Kylešovice do jeho výlučného vlastnictví. Zároveň bylo rozhodnuto o tom, že z katastru nemovitostí se vymazává zápis, „*který provedl katastrální úřad záznamem dle § 7 zákona č. 265/1992 Sb., v platném znění, na základě předloženého rozsudku Okresního soudu v Opavě čj. 8 C 176/1997, ze dne 3. 5. 2000, právní moc ze dne 28. 3. 2001, o určení vlastnictví*“.

II.

Žalobci napadli rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji usnesením ze dne 18. 9. 2003, čj. 22 Ca 498/2002 - 34, odmítl. Dovodil totiž, že se

jedná o rozhodnutí ve věci, která vyplývá z občanskoprávních vztahů. Žalobu ve správním soudnictví proto neshledal přípustnou.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 2. 2005, čj. 2 As 80/2003 - 78, zrušil usnesení krajského soudu, kterému vrátil věc k dalšímu řízení.

Poté krajský soud usnesením ze dne 14. 12. 2006, čj. 22 Ca 165/2005 - 108, žalobu opět odmítl. Uzavřel přitom, že žalobou napadené rozhodnutí není rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 6. 2008, čj. 8 As 8/2007 - 151, zrušil i toto usnesení krajského soudu, kterému vrátil věc k dalšímu řízení.

Následně krajský soud rozsudkem ze dne 5. 3. 2009, čj. 22 Ca 193/2008 - 183, žalobu jako nedůvodnou zamítl. Uvedl, že žalobcům lze obecně přisvědčit v tom, že rozsudek soudu patří mezi listiny, jejichž údaje slouží pro zápis do katastru nemovitostí. Taková listina však musí být způsobilá k vykonání záznamu, tedy musí splňovat veškeré náležitosti, včetně požadavku jednoznačnosti a určitosti údajů. Náležitosti označení pozemků určuje katastrální zákon. Krajský soud se ztotožnil s žalovaným, že výrok rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 3. 5. 2000, čj. 8 C 176/1997 - 55, nesplňuje náležitosti jednoznačného a nezaměnitelného označení nemovitosti tak, aby se mohl stát podkladem pro záznam do katastru nemovitostí (v tomto případě odstranění duplicitního zápisu vlastnického práva). Krajský soud uvedl, že „(ž)alobci žádali, aby jen oni byli zapsáni jako vlastníci nemovitosti, a to pozemku „parcely č. 1571/1 na LV č. 1732 v katastrálním území Opava – Kylešovice“. V té době ovšem byly na citovaném listu vlastnictví uvedeny jiné pozemky, a to: parcela č. 1567/1 o výměře 1871 m² a parcela č. 1570 (původ PK) o výměře 4770 m². Výrok rozsudku okresního soudu (...) hovoří o parcele č. 1567/1 o výměře 1496 m², (...) podle dřívější pozemkové evidence pozemek ve zjednodušené evidenci č. 1570 o výměře 4770 m². Vystává tedy otázka, o čem vlastně okresní soud rozhodl. Součástí rozsudku přitom není geometrický plán, který by nemovitosti vymezil jinak, nově, než jak jsou uvedeny na příslušném listu vlastnictví. Námitka žalobců, že soud rozhodoval na základě údajů, které mu „odborný a zákonem k tomu povolaný orgán písemně sdělil“, není v této souvislosti podstatná, když soud v občanském soudním řízení rozhoduje o návrhu výroku tak, jak byl formulován návrhovatelem.“

Krajský soud také konstatoval, že „rozhodoval v souladu s § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání (srov. vyjádření zástupce žalobců z 18. 6. 2003)“.

III.

Žalobci (stěžovatelé) brojili proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení, a z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. pro nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu.

Stěžovatelé namítli, že byl-li na základě shora uvedeného rozsudku Okresního soudu v Opavě proveden záznam v katastru nemovitostí, nelze jej ve správním řízení negovat rozhodnutím žalovaného. Žalovaný i krajský soud nesprávně aplikovali § 8

katastrálního zákona. Shledal-li katastrální úřad rozsudek okresního soudu nezpůsobilým k vykonání záznamu, měl mu rozsudek vrátit. Záznam do katastru nemovitostí nemůže být předmětem správního řízení.

Dále stěžovatelé namítli nepřezkoumatelnost a nesrozumitelnost rozsudku, protože se krajský soud nevypořádal s tím, že záznam byl v dané věci již proveden a listina, na jejímž základě byl záznam proveden, nebyla vyhodnocena jako nezpůsobilá.

V podání ze dne 23. 6. 2009, doručeném Krajskému soudu v Ostravě dne 29. 6. 2009, pak stěžovatel a) namítl, že o věci bylo krajským soudem rozhodnuto bez jednání.

IV.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Ve svém vyjádření setrval na argumentech uvedených v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

V.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se zabýval především námitkou, že krajský soud rozhodl o věci bez jednání.

Ze soudního spisu vyplynulo, že krajský soud po (opakovaném) zrušení usnesení o odmítnutí žaloby proti rozhodnutí žalovaného Nejvyšším správním soudem nenařídil ve věci jednání. V odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti odkázal na vyjádření zástupce žalobců ze dne 18. 6. 2003.

Podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu není krajský soud, rozhoduje-li ve věci znovu po zrušení svého předchozího rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, oprávněn rozhodnout o věci samé bez jednání, aniž by bylo v řízení postaveno najisto, že jsou splněny zákonné podmínky pro takový procesní postup (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2009, čj. 9 Afs 92/2008 - 110, www.nssoud.cz). Je tomu tak obzvláště tehdy, není-li zavázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, pokud jde o věcné vypořádání žalobních bodů.

Obdobně Nejvyšší správní soud judikoval, že souhlas účastníka řízení s rozhodnutím krajského soudu o věci samé bez jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., udělený předtím, než krajský soud poprvé rozhodl, nelze bez dalšího vztáhnout na nové rozhodnutí krajského soudu po zrušení jeho prvního rozhodnutí Nejvyšším správním soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2010, čj. 5 Azs 3/2010 - 92, www.nssoud.cz).

V posuzované věci je tedy zřejmé, že krajský soud si měl po zrušení svého usnesení Nejvyšším správním soudem ověřit, zda žalobci souhlasí s vyřízením věci bez jednání. Rozhodl-li ve věci bez jednání, přestože pro takový postup nebyly splněny podmínky stanovené § 51 odst. 1 a § 76 odst. 1 s. ř. s, zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Odkaz na vyjádření zástupce žalobců ze dne 18. 6. 2003 nebyl podle výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu případný.

Nejvyšší správní soud upozornil v rozsudku čj. 9 Afs 92/2008 - 110 také na skutečnost, že se předmětnou právní otázkou zabýval i Ústavní soud v nálezu ze dne 19. 6. 2008, sp. zn. IV. ÚS 3114/07 (<http://nalus.usoud.cz>), na jehož odůvodnění lze rovněž odkázat.

Právo účastníka řízení na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci, je v ústavněprávní rovině garantováno článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Jeho porušení je důvodem ke zrušení rozhodnutí, které je výsledkem řízení, v němž k takovému pochybení došlo, a k vrácení věci soudu k dalšímu řízení. V dalším řízení proto krajský soud v souladu s právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.) vyzve účastníky řízení, aby se vyjádřili, zda souhlasí s rozhodnutím věci bez jednání.

Jakkoliv nelze předjímat další vývoj věci v návaznosti na průběh ústního jednání, považuje Nejvyšší správní soud za vhodné, zejména s ohledem na opakované zrušení rozhodnutí krajského soudu, vyjádřit se přiměřeně obecně i k dalším stížním námitkám.

Podstata věci souvisí s posouzením otázky, zda mohly být cestou opravy chyby podle § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona obnoveny duplicitní zápisy vlastnického práva k nemovitostem a z katastru nemovitostí vymazán zápis záznamem provedený katastrálním úřadem na základě rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 3. 5. 2000, čj. 8 C 176/1997 - 55.

Při tomto posouzení je třeba vyjít z názoru, že „(i)nstitut opravy chyb v katastrálním operátu slouží k uvedení údajů katastru do souladu s listinami založenými ve sbírce listin; není prostředkem k rozhodování o správnosti zápisu věcného práva k nemovitostem a opravou chyb v katastrálním operátu se tak nemění právní vztahy k nemovitostem“ a „rozhodováním v řízení o opravě chyb v katastrálním operátu se řeší pouze otázka, kdo bude evidován jako vlastník určitých nemovitostí v katastru. Rozhodnutí z takového řízení vzešlé tak nemá hmotněprávní, nýbrž jen evidenční účinky (...), a nezasahuje se jím do soukromoprávních vztahů.“ (srov. usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 15. 6. 2005, čj. Konf 90/2004 - 12, č. 695/2005 Sb. NSS).

Akceptoval-li Nejvyšší správní soud ve své následné rozhodovací praxi příslušnost soudu rozhodujícího ve správním soudnictví v záležitostech přezkumu rozhodnutí správního orgánu o opravě údajů v katastrálním operátu podle § 8 katastrálního zákona, a vyslovil-li, že se v takovém správním řízení rozhoduje o veřejných subjektivních právech fyzických i právnických osob ve smyslu § 2 s. ř. s., nijak tím nesměřoval k závěru, že by katastrální úřady v rámci řízení o opravě chyby v katastrálním operátu mohly odstraňovat

spory týkající se vlastnického práva (srov. rozsudek ze dne 5. 6. 2008, čj. 9 As 12/2008 - 182, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že duplicitou zápisů v katastru nemovitostí se ve své rozhodovací praxi zabýval i Ústavní soud, který v nálezu pléna ze dne 9. 10. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 34/97 (<http://nalus.usoud.cz>), uvedl, že „zavedením nových metod při vedení katastru nemovitostí (např. digitalizace souboru písemných informací) lze odhalit duplicitu, příp. také triplicitu v listinách svědčících o vlastnickém právu různých subjektů ke stejným částem zemského povrchu. Katastrální úřady jsou vedeny snahou odstraňovat tyto nežádoucí jevy, nemají však dostatek právních prostředků k jejich řešení. Proto se mohou omezit na doporučení různým subjektům, aby sporné vlastnictví řešily buď mimosoudně (uznáním vlastnického práva) či žalobou na určení vlastnictví.“

Podle § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona katastrální úřad na návrh nebo i bez návrhu opraví chybné údaje katastru, které vznikly zřejmým omylem při vedení a obnově katastru. Obsah pojmu „zřejmý omyl“ Nejvyšší správní soud vyložil již v rozsudku ze dne 17. 1. 2008, čj. 1 As 40/2007 - 103 (www.nssoud.cz). Dospěl přitom k závěru, že „(v)ycherpávající definice slovního spojení „zřejmý omyl“ dosud v judikatuře ani v odborné literatuře provedena nebyla, ostatně taková definice by byla velmi obtížná. Neurčitý pojem zřejmý omyl je tudíž potřeba vykládat vždy v souvislosti s konkrétním případem. Obecně sem lze zařadit jak omyl týkající se skutkových okolností (error facti – zejména případy chyb v psaní a počítání, jako zápis jiných údajů, zápis údajů neobsažených v podkladové listině či např. i opomenutí zapsat údaj v podkladové listině obsažený) tak omyl právní (error iuris – např. zápis právního vztahu, který právní řád nezná, či zápis skutečnosti na základě listiny, která nesplňuje požadavky stanovené katastrálním zákonem). Tento omyl bude přitom pravidelně způsoben činností pracovníka katastru. Omyl je totiž charakteristický vždy tím, že je v něm obsažen lidský činitel. Jako omyl proto nelze posuzovat objektivní skutečnosti způsobující nesoulad katastru se skutečným stavem (např. změnu právní úpravy zápisů do katastru, či zničení katastrálního operátu v důsledku požáru či povodně: zde nelze rozpor se skutečným stavem napravit opravou zřejmého omylu, nýbrž cestou revize či obnovy katastrálního operátu). Podle Nejvyššího správního soudu proto jak žalovaný tak i krajský soud nedůvodně rozlišují mezi chybou vyplývající z porovnání evidovaného údaje v katastru s údajem na podkladové listině a chybou, která je důsledkem vadného postupu (selhání) pracovníků provádějících zápis do katastrálního operátu. I v prvním případě se totiž jedná o chybu způsobenou pracovníkem katastru (jeho mylným jednáním) při přepisu údajů z listiny do katastrálního operátu.“ Shodné právní závěry vyslovil Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 5. 6. 2008, čj. 1 As 46/2008 - 134 (www.nssoud.cz).

Z výše uvedeného plyne, že rozhodnutí o opravě chybných údajů v katastru podle § 8 odst. 5 katastrálního zákona přichází v úvahu mj. tehdy, provede-li katastrální úřad zápis práva na základě listiny nesplňující požadavky stanovené katastrálním zákonem. To nastane zejména tehdy, postrádá-li náležitosti stanovené zákonem, případně je do té míry neurčitá, že tato skutečnost brání jednoznačnému závěru o skutečnostech, které mají být zaneseny do katastru nemovitostí.

V posuzované věci rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 3. 5. 2000, čj. 8 C 176/1997 - 55, který nabyt právní moci dne 28. 3. 2001, nepochybně mohl v obecné

rovině představovat listinu způsobilou být podkladem pro zápis záznamem ve smyslu § 7 odst. 1 první věty zákona č. 265/1992 Sb., přestože jím byl návrh na určení vlastnického práva podaný osobou zúčastněnou na řízení zamítnut. Konkrétně by však mohl být touto listinou pouze tehdy, kdyby vyhověl výše popsaným požadavkům katastrálního zákona na řádnou identifikaci nemovitých věcí, které byly předmětem sporu.

Posouzení, zda výrok rozsudku okresního soudu splňoval tyto požadavky, musí učinit krajský soud. Nejvyšší správní soud, aniž by mohl v tuto chvíli předjímat rozhodnutí krajského soudu navazující na případné jednání ve věci, vyslovuje pochybnost, že by výrok rozsudku okresního soudu jednoznačně identifikoval nemovitost, jejíž vlastnictví bylo mezi stěžovateli a osobou zúčastněnou na řízení předmětem sporu. Pozemek, o němž okresní soud rozhodoval, je označen parcelním číslem 1570 podle dřívější evidence pozemkového katastru, dále parcelním číslem katastru nemovitostí s výměrou, která v době rozhodování nebyla u dané parcely na příslušném listu vlastnictví evidována. Z odůvodnění rozsudku okresního soudu je pak zřejmé, že se rozhodnutí týká specifické části pozemku parc. č. 1567/1, která však není dostatečně označena z hlediska § 27 písm. b) katastrálního zákona. Zápis vlastnického práva záznamem se přitom zřejmě nemůže opírat o odůvodnění, ale o výrok rozsudku okresního soudu (byť by se jednalo o výrok o zamítnutí určovací žaloby).

Stěžovatelům lze přisvědčit, že v případě vady rozsudku, který měl být podkladem pro zápis do katastru nemovitostí, plyne z § 8 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb. povinnost katastrálního úřadu vrátit listinu okresnímu soudu. V posuzované věci však není možné současně přehlédnout, že okresní soud byl vázán petitem žaloby a po pravomocně skončeném řízení nemohl napravovat vady rozsudku z hlediska jeho způsobilosti být podkladem pro zápis vlastnického práva stěžovatelů záznamem do katastru nemovitostí. Samotné nevrácení listiny okresnímu soudu katastrálním úřadem po výmazu záznamu, kterým byl zrušen duplicitní zápis, tedy může jen obtížně představovat zásah do právní sféry stěžovatelů.

Obecně lze tedy konstatovat, že neobstojí právní názor stěžovatelů, podle kterého rozhodnutím o opravě chyby dle § 8 katastrálního zákona není možno vymazat záznam provedený na základě listiny, jež postrádá zákonné náležitosti a není z ní *prima facie* zřejmé, jaké konkrétní (části) nemovitosti se dotýká. Takový názor je totiž v rozporu s výše uvedenou rozhodovací praxí Nejvyššího správního soudu.

Namítli-li stěžovatelé nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, lze jen stručně konstatovat, že rozsudek krajského soudu není zatížen žádnou z vad, které podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu vedou k nepřezkoumatelnosti (srov. rozhodnutí ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS, rozhodnutí ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS, či rozhodnutí ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS).

Nad rámec nezbytného odůvodnění Nejvyšší správní soud připomíná, že shora popsané právní závěry, týkající se napadeného rozhodnutí, nemají žádný význam pro posouzení právní otázky, která je pro stěžovatele zásadní, tj. existence vlastnického práva k předmětné (části) nemovitosti.

Nejvyšší správní soud shledal napadený rozsudek krajského soudu nezákonným, proto jej zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 26. května 2010

JUDr. Jan Passer
předseda senátu